

ОЗНАЙОМЧА ПРАКТИКА

*Методичні рекомендації з навчальної практики
для здобувачів вищої освіти першого рівня «Бакалавр»*

Галузь знань: 18 Виробництво та технології

Спеціальність: 181 Харчові технології

ОПП «ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ХАРЧУВАННЯ ЛЮДИНИ»

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя

ННІ природничо-математичних, медико-біологічних наук
та інформаційних технологій

Кафедра біології

ОЗНАЙОМЧА ПРАКТИКА

*Методичні рекомендації з навчальної практики
для здобувачів вищої освіти першого рівня «Бакалавр»*

Галузь знань: 18 Виробництво та технології

Спеціальність: 181 Харчові технології

ОПП «ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ХАРЧУВАННЯ ЛЮДИНИ»

Укладач:

В. І. Шейко

УДК 378.147.091.33-027.22:664(075.8)

М54

Рекомендовано Вченою радою

Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

(НДУ ім. М. Гоголя)

Протокол № 16 від 30.06.2024 р.

Рецензенти:

Безрученков Ю. В. – к. пед. н., доцент, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Львівського торговельно-економічного університету;

Кучменко О. Б. – д. б. н., професор, завідувач кафедри біології Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

М54 Ознайомча практика: методичні рекомендації з навчальної практики для здобувачів вищої освіти першого рівня «Бакалавр» Галузь знань: 18 Виробництво та технології. Спеціальність: 181 Харчові технології ОПП«ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ХАРЧУВАННЯ ЛЮДИНИ» / Уклад.: В. І. Шейко. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024. – 18 с.

УДК 378.147.091.33-027.22:664(075.8)

© Шейко В. І., укладання, 2024

© НДУ ім. М. Гоголя, 2024

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Мета і завдання практики.....	6
Організація практики	9
Керівництво практикою	10
Зміст практики	11
Вимоги до звіту з практики	12
Оцінювання результатів практики.....	14
Рекомендована літератури.....	16
Додатки.....	17

ВСТУП

Навчальна практика є невід'ємною складовою частиною навчального процесу підготовки бакалаврів в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя спеціальності 181 Харчові технології ОПП «ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ХАРЧУВАННЯ ЛЮДИНИ», яка проводиться на базі практик та кафедрі біології.

Під час практики відбувається закріплення і поглиблення знань, одержаних здобувачами вищої освіти на першому курсі навчання. Важливим є формування у здобувачів вищої освіти систематичного оновлення своїх знань і вмінь та застосування їх у практичній діяльності.

Програма навчальної практики є базовим нормативним документом, який визначає вимоги до організації та проходження практики здобувачами вищої освіти I курсу напряму підготовки 181 «Харчові технології» кафедри біології ННІ природничо-математичних, медико-біологічних наук та інформаційних технологій.

Навчальна практика здобувачів вищої освіти спеціальності 181 «Харчові технології» згідно навчального плану, відбувається в другому семестрі, на першому курсі навчання та передбачає виконання певного переліку завдань.

За результатами ознайомчої практики передбачено підготовка і захист звіту про практику на кафедрі «Біології».

Під час проходження навчальної практики здобувачі вищої освіти повинні отримати загальні уявлення про майбутню спеціальність, галузі знань: 18 Виробництво та технології, спеціальності 181 Харчові технології ОПП «ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ХАРЧУВАННЯ ЛЮДИНИ».

Проходження навчальної практики є важливою складовою закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих здобувачами вищої освіти в процесі навчання, формування та закріплення вмінь та навичок, необхідних для результативного навчання, формуванні професійних знань, умінь та навичок випускників.

Під час ознайомчої практики здобувач вищої освіти: повинен удосконалити свій рівень загальної, теоретичної підготовки, ознайомча практика є першим і важливим етапом залучення здобувачів вищої освіти до навчального процесу з метою формування в них відповідального ставлення до здобуття високого рівня наукових і професійних знань, умінь і навичок для майбутньої практичної діяльності в галузі виробництво та технології.

Методичні рекомендації містять вимоги до організації практики, її проходження для здобувачів вищої освіти та їх керівників.

Здобувачів вищої освіти направляють на практику під час вивчення теоретичного курсу з професійних дисциплін навчального плану, з метою ознайомлення з особливостями підготовки фахівців галузі, організацією роботи харчових виробництв та напрямками їхньої діяльності.

Загальне навчально-методичне та наукове керівництво практикою здійснює кафедра біології, безпосереднє керівництво – викладачі кафедри.

Базами практики можуть бути середні та великі підприємства різних форм власності які здійснюють свою діяльність в галузі харчових виробництв.

Невиконання програми практики повне чи часткове є підставою для відрахування здобувачів вищої освіти, позбавляє їх права одержати диплом про вищу освіту.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета ознайомчої практики – ознайомлення здобувачів вищої освіти з майбутньою професією, перспективами розвитку спеціальності, ознайомлення з інформаційними ресурсами та фондами університету, кафедри біології; закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих здобувачами вищої освіти в процесі навчання, формування й закріплення вмінь та навичок, необхідних для результативного навчання.

Метою навчальної практики також є одержання первинних професійних знань за фахом у процесі ознайомлення з підприємствами харчової промисловості.

Завдання навчальної практики:

- ознайомлення з основними підрозділами та службами підприємства;
- вивчення асортименту продукції, що виготовляється;
- ознайомлення з роботою та технологічним устаткуванням цехів, основними технологічними процесами виробництва;
- ознайомлення з виробничо-господарською діяльністю підприємств та контролю виробництва, охорони праці та навколишнього середовища;
- ознайомлення зі спеціальною літературою.

У результаті проходження навчальної практики здобувачі вищої освіти повинні:

Знати:

- види сировини і асортимент продукції, що виробляється на підприємстві;
- загальну структуру і організацію підприємств, забезпечення підприємств сировиною, допоміжними матеріалами;
- заходи з організації технохімічного контролю сировини, напівфабрикатів та готових виробів;
- вимоги до охорони праці та навколишнього середовища і техніки безпеки.

Вміти:

- дати загальну характеристику асортименту продукції, структурі підприємства;

- розбиратися в основних термінах і визначеннях, що вживаються на виробництві;

- дати загальну характеристику підприємству та його технологічним процесам.

1.1. Мета практики

Основна мета ознайомчої практики – набуття здобувачем вищої освіти фахових вмінь, ознайомлення з технологією виробництва в галузі виробництво та технології, апробація і закріплення набутих знань в університеті.

1.2. Завдання практики

Основним завданням є формування у здобувачів вищої освіти першого року навчання уявлень про майбутній фах, закріплення навичок користування бібліотечними фондами, періодичними галузевими виданнями та ресурсами Internet, розвинути навички самостійної роботи із спеціальною літературою.

Під час практики здобувачам вищої освіти необхідно:

- засвоїти технологічні процеси в тій чи іншій галузі харчових виробництв;
- оволодіти методами виробничого обліку у виробництві харчових продуктів;

- оволодіти теоретичними основами технологічних процесів виробництва і зберігання харчової продукції;

- оволодіти методиками контролю якості продукції, що виробляється та її сертифікації;

- навчитись організації і управлінню виробництвом, ринковим механізмам господарювання, організації оплати праці, створення безпечних і здорових умов праці;

- оволодіти методами аналізу економічної ефективності ведення організації виробництва;

- навчитись організації заходів в умовах підприємств харчової промисловості з питань екологічної безпеки і цивільної оборони, охорони навколишнього середовища;

- виконати збір матеріалів згідно виданого завдання керівником практики від університету.

1.3. Місце проходження практики

Для проходження практики здобувачі вищої освіти направляються на харчові підприємства, з якими університетом укладені угоди на проведення сумісної діяльності з навчання.

Перелік базових місць практик щорічно затверджується на засіданні кафедри та розпорядженням директора ННІ природничо-математичних, медико-біологічних наук та інформаційних технологій, після чого здобувач вищої освіти разом із викладачем-керівником самостійно обирають підприємство для проходження практики.

2.1. Обов'язки здобувача вищої освіти

У період практики здобувачем вищої освіти повинен:

- отримати інструктаж з техніки безпеки на робочому місці, вивчити правила охорони праці, дотримувати правил техніки безпеки і виробничої санітарії;

- виконувати види робіт, що передбачені змістом практики, а також завдання керівника;

- дотримуватися правил внутрішнього розпорядку;

- зібрати матеріали для складання звіту;

- своєчасно приступити до ознайомчої практики;

- виконувати завдання, які передбачені програмою практики;

- дотримуватись правил техніки безпеки, протипожежної техніки та санітарії;

- нести відповідальність за виконану роботу та її результати;

- надати керівнику практики письмовий звіт про виконання завдань навчальної практики і захистити його у встановлений термін;

- своєчасно скласти залік з практики.

2.2. Права здобувача вищої освіти

Здобувач вищої освіти має право вимагати забезпечення нормальних умов щодо техніки безпеки, праці і виробничої санітарії, тривалості робочого дня. Здобувач вищої освіти має право на ознайомлення з документацією виробничого обліку, планами перспективного розвитку і звітами з господарської діяльності підприємства.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

Перед початком ознайомчої практики передбачається проведення зборів із здобувачем вищої освіти, де розглядаються організаційні питання: правила та порядок проходження медогляду, закріплення здобувачем вищої освіти за базами практики, строки проходження практики, права та обов'язки здобувачів вищої освіти під час проходження практики на виробничих підприємствах, правила ведення та оформлення щоденника з навчальної практики.

Навчальна практика здобувачів вищої освіти відбувається згідно з наказом по університету, в якому зазначаються місце, де відбуватиметься практика, термін її проходження та керівник практики від університету.

Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики несуть керівник відділу практики та завідувач кафедри біології.

Навчально-методичне керівництво і виконання програм практик забезпечує кафедра біології.

До керівництва практикою здобувачів вищої освіти залучаються досвідчені викладачі кафедри біології.

Відповідальність за виконання здобувачами вищої освіти програми навчальної практики несе керівник від університету, а за організацію практики – завідувач кафедри.

Керівник практики ознайомлюється з програмою навчальної практики, матеріалами, літературою й технічною документацією. У перший день практики організовує проведення інструктажу з техніки безпеки, проводить вступну бесіду.

КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Обов'язки керівника практики.

В обов'язки керівника практики перед початком практики входить:

- проведення організаційних зборів;
- ознайомлення з програмою практики;
- контроль отримання здобувачами вищої освіти необхідних документів (направлення, програми, щоденник), видача індивідуальних завдань, інформування про місце знаходження бази практики.

Під час проведення практики на підприємствах керівник практики від університету:

- організує екскурсії на харчові підприємства;
- надає здобувачу вищої освіти допомогу в перший день практики в зарахуванні їх на підприємство для проходження практики, в інструктажі з техніки безпеки та охорони праці, в одержанні перепусток на підприємство;
- забезпечує зустріч і знайомство здобувачів вищої освіти з керівником практики від підприємства;
- погоджує календарний план-графік проходження практики і зміст всіх індивідуальних завдань здобувачів вищої освіти з представниками підприємства;
- регулярно зустрічається зі здобувачами вищої освіти;
- вивчає останні досягнення науково-технічного прогресу, які впроваджені у технологічний процес підприємства;
- залучає здобувачів вищої освіти до проведення профорієнтаційної роботи на підприємстві та в місцевих школах.

Керівник практики:

- забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед початком проходження здобувачами вищої освіти практики: загальні збори, інструктаж про порядок проходження практики, надає здобувачам вищої освіти – практикантам необхідні документи (календарний план, індивідуальне завдання, методичні

рекомендації тощо), перелік яких встановлює навчальний заклад та кафедра біології;

- повідомляє здобувачів вищої освіти про систему звітності з практики, прийняту на кафедрі біології, а саме: подання письмового звіту, виконання індивідуальної роботи, оформлення виконаного індивідуального завдання, підготовка доповіді, повідомлення, виступу тощо;

- забезпечує дотримання відповідності змісту робіт практики її учбовим планам і програмам;

- проводить консультації;

- контролює забезпечення нормальних умов праці, проводить з ними обов'язкові інструктажі з охорони праці і техніки безпеки;

- контролює виконання здобувачами вищої освіти – практикантами правил внутрішнього розпорядку;

- приймає залік з практики;

У період завершення практики керівник практики:

- перевіряє виконання здобувачами вищої освіти індивідуальних завдань і звітів з практики.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Метою ознайомчої практики є ознайомлення з галузями харчової промисловості їх майбутньої професійної діяльності.

Найважливішим завданням ознайомчої практики є прищеплення здобувачам вищої освіти мотивації до своєї майбутньої спеціальності, професійного патріотизму, ознайомлення з основними технологічними схемами виробництва.

На ознайомчій практиці здобувачі вищої освіти вивчають загальну характеристику підприємства, яка повинна включати: виробничу потужність, режим роботи, асортимент продукції, що виробляється, постачання сировиною, природним газом, електроенергією, теплом, холодом тощо, перелік цехів, їх

взаємозв'язок. Під час ознайомчої практики здобувачі вищої освіти знайомляться з роботою підприємств харчової промисловості.

На виробничих підприємствах харчової промисловості здобувачі вищої освіти вивчають технологічні схеми виробництва напівфабрикатів і готової продукції, стадії технологічних процесів та їх параметри, підготовку основної і допоміжної сировини до виробництва, призначення технологічного устаткування, яке застосовується, а також вимоги гігієни та санітарії під час технологічних процесів.

Зміст звіту про проходження ознайомчої практики

1. Загальна характеристика підприємства, структура управління:

- відомості про історію підприємства;
- територія підприємства (перелік основних та допоміжних виробничих споруд, їх призначення);
- структура та управління підприємством (схема).

2. Асортимент продукції, що виробляється, показники якості.

3. Отримання, зберігання і підготовка сировини до виробництва.

4. Технологія виробництва виробів (2-3 види, залежно від напряму діяльності харчового підприємства):

- отримання готової продукції;
- пакування, зберігання та реалізація.

5. Основне устаткування виробничого підприємства

6. Організація контролю:

- організація технохімічного, мікробіологічного контролю.

ВИМОГИ ДО ЗВІТУ З ПРАКТИКИ

Звіт необхідно готувати протягом усього періоду практики.

Звіт про практику повинен мати чітку будову, логічну послідовність і конкретність викладення матеріалу, точність формулювання.

До складу звіту входять: титульна сторінка, зміст, вступ, основна текстова частина, висновки, список використаних джерел інформації.

Звіт і щоденник про виконання програми практики оформляються відповідно до вимог практики.

Звіт і щоденник здобувач вищої освіти пише власноруч (або подає в текстовому варіанті, набраному на комп'ютері) з одного боку аркуша паперу стандартного розміру, формат А4 (297x210 мм).

Згідно з ДСТУ БА.2.4.-4-99 для текстового редактора Word рекомендовано таке оформлення: поля сторінки – верхнє і нижнє 2,0 см, лівє – 3 см, правє 1,5 см. Шаблон – нормальний (Normal), титульна сторінка оформлюється згідно додатку А. Обсяг звіту з практики повинен становити 10-15 сторінок рукописного тексту.

Після завершення практики всі розділи звіту підшивають відповідно до змісту, сторінки нумерують арабськими цифрами. Титульний лист включають в загальну нумерацію. У звіті виділяють розділи, підрозділи, пункти і підпункти. Порядковий номер розділу позначають арабськими цифрами з крапкою. Найменування розділу повинно бути коротким. Номер підрозділу складається з номера розділу і підрозділу, розділених крапкою (1.4; 2.1).

Звіт складають відповідно до програми практики. Інструкції, паспорти і інші документи в звіт не переписують, а додають у вигляді додатків.

Підручники, книги і іншу літературу використовують тільки для критичного аналізу техніки і технології на цьому підприємстві.

Звіт оформляють за загальними правилами представлення рукописів (строго за змістом усі розділи звіту з цифровою рубрикацією). Виклад має бути лаконічним і логічним: виклад розділу, аналіз і висновки.

Захист звіту про практику

Підготовлений звіт про роботу виконану здобувачем вищої освіти під час проходження практики разом зі щоденником, подається на рецензування керівнику практики в останній день практики.

Захист звіту проводиться в останній день практики. Звіт здобувача вищої освіти про проходження практики приймає викладача-керівника практики.

Диференційована оцінка практики дається з урахуванням діяльності здобувача вищої освіти в період практики, виробничих характеристик, змісту та оформлення щоденника і звіту. Оцінка за ознайомчу практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку здобувача вищої освіти за підписом керівника практики.

Здобувачі вищої освіти, які не виконали програму практики без поважних причин, або отримали під час захисту звіту незадовільні оцінки, відраховуються з університету за академічну заборгованість.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ

Після закінчення практики здобувачі вищої освіти захищають на кафедрі звіт з навчальної практики. Знання, уміння та навички здобувача вищої освіти, здобуті під час проходження практики, оцінює спеціально створена комісія, призначена директором ННІ природничо-математичних, медико-біологічних наук та інформаційних технологій (2-3 науково-педагогічних працівників: гарант ОПП, завідувач кафедри де реалізується ОПП та керівник практики).

У процесі здачі звіту здобувач вищої освіти повинен вміти стисло висловити основні результати виконаної роботи, висновки і рекомендації, структуру і аналіз матеріалів, що включаються в звіт по практиці.

Здобувач вищої освіти, який не виконав програму практики або одержав незадовільну оцінку, комісія може рекомендувати до відрахування.

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики та індивідуального завдання. Здобувач вищої освіти готує письмовий звіт, який разом з іншими документами, встановленими НДУ імені Миколи Гоголя подається на рецензування керівнику практики від кафедри. Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, висновки і пропозиції,

список використаної літератури та інші. Оформляється звіт за вимогами, які встановлює кафедра біології.

Звіт з практики захищається здобувачем вищої освіти (з диференційованою оцінкою) в комісії, призначеній директором навчально-наукового інституту природничо-математичних, медико-біологічних наук та інформаційних технологій до складу якої входять директор ННІ, керівник практики, завідувач кафедри біології, гарант ОПП.

Здобувачу вищої освіти, який не виконав програму практики з поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно при виконанні умов, визначених НДУ імені Миколи Гоголя. Здобувач вищої освіти, який не виконав програму практики, або одержав незадовільну оцінку залишається на повторний курс навчання.

Підсумкове оцінювання проходження здобувачем вищої освіти практики проводиться за єдиним модулем (табл. 1), для кожного із елементів якого встановлена максимальна і мінімальна кількість балів, які може отримати практикант.

Таблиця 1

Критерії оцінювання ознайомчої практики

№	Елементи модуля	Кількість балів		Форма контролю	Хто проводить контроль
		Мінімальна	Максимальна		
1.	Виконання календарного графіку проходження практики	15	25	Поточний контроль	Керівник практики від кафедри
2.	Звіт студента з практики	15	25	Перевірка звіту	Керівник практики від кафедри
3.	Індивідуальне завдання	15	10	Перевірка ІЗ	Керівник практики від кафедри
4.	Знання, уміння, навички за програмою практики	15	40	Диференційований залік в усній формі	Керівник практики від кафедри
	Всього:	60	100		

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 181 «Харчові технології» для (бакалаврського) рівня вищої освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 18.10.2018 № 1125 / Міністерство освіти і науки України.

URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%-20standarty/12/21/181-kharchovi-tekhnologii-bakalavr.pdf>

2. Положення про практики в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя. URL: <http://www.ndu.edu.ua/index.php/ua/normativna-baza/item/3593-orhanizatsiia-osvitnoho-protsesu>

Зразок титульної сторінки

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НІЖИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИКОЛИ ГОГОЛЯ
ННІ природничо-математичних, медико-біологічних наук
та інформаційних технологій

Кафедра біології

ЗВІТ

про проходження ознайомчої практики
здобувача вищої освіти групи _____
спеціальність 181 Харчові технології
ОПП «ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ХАРЧУВАННЯ ЛЮДИНИ»

(прізвище, ім'я, по батькові)

Початок практики « ____ » _____ 20 __ р.

Закінчення практики « ____ » _____ 20 __ р.

Керівник практики:

(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

Навчальне видання

ОЗНАЙОМЧА ПРАКТИКА

Методичні рекомендації з навчальної практики

для здобувачів вищої освіти першого рівня «Бакалавр»

Галузь знань: 18 Виробництво та технології

Спеціальність: 181 Харчові технології

ОПП «ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ХАРЧУВАННЯ ЛЮДИНИ»

Технічний редактор – І. П. Борис
Верстка, макетування – О. В. Борщ

Книга друкується в авторському редагуванні.

Підписано до друку 11.09.24 р.
Гарнітура Times
Замовлення № 806

Формат 60x84/16
Обл.-вид. арк. 0,55
Ум. друк. арк. 1,04

Папір офсетний
Електронне вид-ня

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя.

м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3^А

(04631) 7–19–72

E-mail: vidavn_ndu@ukr.net

www.ndu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 2137 від 29.03.05 р.